

This is a repository copy of *Dünyada ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler*.

White Rose Research Online URL for this paper:

<https://eprints.whiterose.ac.uk/208132/>

Version: Published Version

Article:

Yetis, E.O. orcid.org/0000-0001-7088-8138 (2023) *Dünyada ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler*. Çankaya Belediyesi Kadın Bülteni.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10432193>

Reuse

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY) licence. This licence allows you to distribute, remix, tweak, and build upon the work, even commercially, as long as you credit the authors for the original work. More information and the full terms of the licence here:

<https://creativecommons.org/licenses/>

Takedown

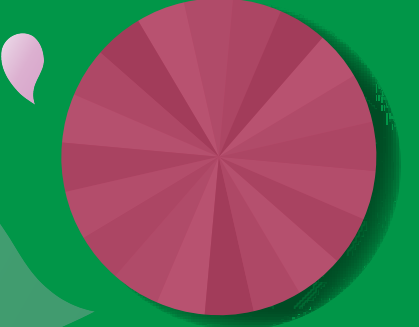
If you consider content in White Rose Research Online to be in breach of UK law, please notify us by emailing eprints@whiterose.ac.uk including the URL of the record and the reason for the withdrawal request.

eprints@whiterose.ac.uk
<https://eprints.whiterose.ac.uk/>

kadın bülteni

SAYI: 22

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü ve **7. Kadın Yazarlar Haftası**

Claudia Goldin, cinsiyet eşitsizliği konusundaki çalışmalarıyla Nobel kazandı

Çankaya yerel eşitlikte de ileride

Dünyada ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler

Çankaya
BELEDİYESİ
DİJİTAL BÜLTEN

Aralık-Ocak-Şubat | 2023 - 2024

Çankaya

BELEDİYESİ

KADIN BÜLTENİ

22. Sayı | Aralık-Ocak-Şubat | 2023 - 2024

içindekiler

- ▶ 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü ve 7. Kadın Yazarlar Haftası **4**
- ▶ Şiddete, ayrımcılığa ve nefrete karşı bir aradayız **6**
- ▶ Çankaya yerel eşitlikte de ileride **7**
- ▶ "Aile konutu şerhi" neden önemlidir? **9**
- ▶ Umutsuzluğa Kapılırsan Bu Kalabalığı Hatırla! **12**
- ▶ Claudia Goldin, cinsiyet eşitsizliği konusundaki çalışmalarıyla Nobel kazandı **13**
- ▶ 2023 sona ererken toplumsal cinsiyet eşitliği önündeki en büyük engeller ve yapılması gerekenler **17**
- ▶ Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yaşı ve kadın hakları **20**
- ▶ Dünyada ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler **23**
- ▶ Bakım işlerini eşit şekilde üstlenebiliriz **30**
- ▶ Feminist Portre: Virginia Woolf **33**

Dünyada ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler

ERMAN ÖRSAN YETİŞ

Toplumsal cinsiyet ideolojisi olarak tarif edilip karşı çıkılan cinsiyetsizleştirme iddiasının en baştan çelişkiler içerdiğini ve aslında mevcut küresel toplumsal cinsiyet rejimi ile bu rejim etrafında kurulu iktidar ilişkilerini ifşa edip eleştirdiği ölçüde bu kavramın kullanımının bir tür tehlike olarak algılandığını görürüz. Bugün bu akım kadınların, LGBTQ+lar başta olmak üzere toplumun en dezavantajlı kesimleri olarak göçmenlerin, mültecilerin ve azınlıkların

haklarına karşı ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler, hedef aldıkları kesimlerin haklara erişim ve kullanımları yönünde türlü engeller yaratırken, kimi zaman da bu kesimlere karşı açıktan şiddet eylemlerine dönüşmektedir. Öte yandan bu politika ve hareketlerin çıkış nedenlerini ve yaygınlaşarak bir akıma nasıl dönüştüklerini, küresel neoliberalizm ve bunun paralelinde güçlenen güvenlikçi devlet rejimiyle ilişkili bir biçimde değerlendirdiğimizde açıklama imkânı bulabiliriz. Bu değerlendirmeye göre, Dünya’da toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların uygulanmasında Türkiye’nin kötü bir şöhrete sahip olduğunu görmekte beraber, toplumsal bir hareket olarak toplumsal cinsiyet karşıtlığının, Batı’daki birçok ülkeden farklı bir seyir izlediği tespitinde bulunabiliriz. Bu tespit, yine Türkiye’ye has toplumsal ve siyasal koşulları göz önünde

Bugün küresel bir mesele olarak tartışılan toplumsal cinsiyet karşıtı akımın temel iddiası kadın ve erkek arasında doğal ve kaçınılmaz kabul edilen farkların, toplumsal cinsiyet kavramının icadıyla yok edilmekte olduğu ve bu sayede toplumun cinsiyetsizleştirilmesinin amaçlandığıdır.

bulunduran çok daha derinlikli bir değerlendirme yapmamızı gerektirir.

Toplumsal cinsiyet karşıtı akım karşısında geliştirilebilecek esaslı bir politik mücadele için kavramların doğru tanımlarına ve kullanımına ihtiyaç duymaktayız. Bunun için, her şeyden önce toplumsal cinsiyet karşıtı politikalar ile tabandan örgütlü hareketler arasında analitik bir ayırım yapmamız gerekir. Toplumsal cinsiyet karşıtı politikalarla bu politikaların oluşmasını ve yayılmasını sağlayan hareketler birbirleriyle doğrudan ilişkili olmakla birlikte, bu kavramların birbirlerinin yerine geçecek bir biçimde kullanılmaları çeşitli sakıncalar barındırmaktadır. Politika çeşitli ideolojileri ve bu ideolojilerin hayata geçirilmesinde kullanılan stratejileri içerirken, toplumsal hareketler daha çok bu ideolojilerin ve stratejilerinin toplumun farklı kesimlerden oluşan çeşitli aktörler tarafından nasıl algılandığı, yorumlandığı ve kullanıldığı ile ilgilidir. Bu aktörler bilfiil bu ideolojilerin ve stratejilerin üreticisi olabildikleri gibi, bunların farklı düzeylerde ve biçimlerde kullanıcıları da olabilirler. Bugün toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketlerin küresel ölçüde etkili olduklarını ve bu sebeple de küresel düzeyde bir mücadelenin gerekli olduğunu ileri sürsek de,

bu politika ve hareketlerin yerelde değişen farklı dinamiklere bağlı olarak çeşitlendiğini ve ancak bu çeşitliliğinin en doğru biçimde kavranmasıyla gerçekçi bir mücadelenin mümkün olabileceğini savunuyorum.

Dünyada nasıl?

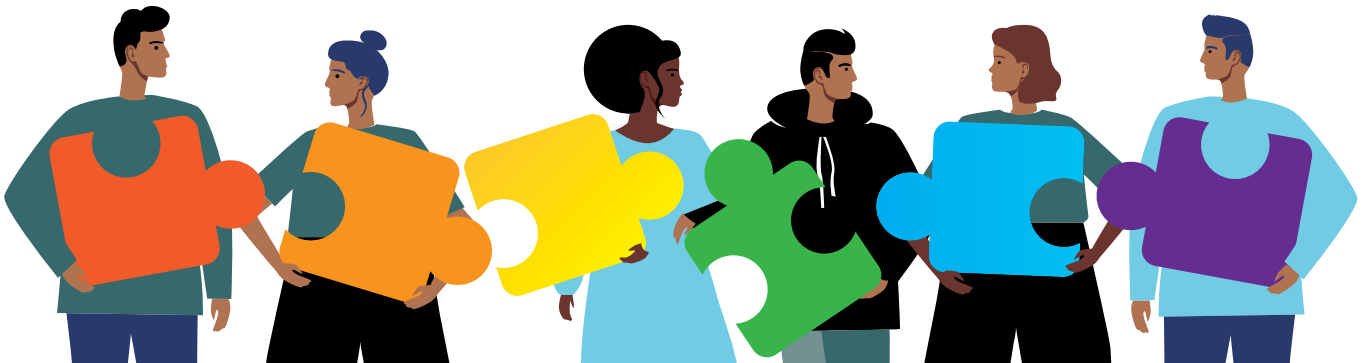
Politikalar ve hareketler arasındaki analitik ayırım, söz konusu politika ve hareketlerin bağlamına uygun bir biçimde anlaşılmasına imkân sağlar. Örneğin, eski Doğu Bloku ülkelerinde toplumsal cinsiyet karşıtı politikalar doğrudan siyasi iktidarın payandası haline gelmişken, bu politikalar toplumsal tabanda Katolik Kilise, Avrupa Birliği karşıtları ile özellikle Müslüman göçmen ve mülteci karşıtlarını birleştiren bir harekete dönüşmüştür (Kuhar ve Paternotte, 2018). Kuzey Avrupa ve Almanya'da ise toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların anaakım siyasetin karşısında ve çeperinde yer alan siyasi aktörler tarafından savunulduğunu görmekteyiz. Doğu Avrupa'dan farklı olarak dini kurum ve örgütlerden ziyade toplumsal cinsiyet teorilerinin bilim dışı olduğunu, bu sebeple de ideolojik bir mahiyete sahip olduğunu iddia eden ve kadın ile erkek arasında doğal ve sabit olduğu kabul

edilen farkları sözde bilimsel açıklamalarla savunmaya çalışan bir söylemin harekete yön verdiğini görürüz. Bu kesimin iddiasına göre toplumsal cinsiyet teorileri, cinsiyetin biyolojik gerçekliğini inkâr etmekte ve doğal olmayan cinsellik türlerini yaymaya çalışmaktadır (a.g.e.). Bu iddiaların paralelinde, toplumsal cinsiyet ve cinsellik eğitiminin müfredattan çıkarılmasını talep ederler. Benzer bir şekilde, Kuzey Avrupa'daki toplumsal cinsiyet karşıtı söylemin, göçmen ve mülteci karşıtı ırkçı hareketler tarafından kimi zaman kullanılmakta olduğunu görmekteyiz. Batı Avrupa ve Anglo-Amerikan ülkelere baktığımızda ise, toplumsal cinsiyet karşıtı hareketin anaakım siyasetin çerperinde örgütlendiğini fakat üretilen toplumsal cinsiyet karşıtı söylemlerin anaakım siyasetteki sağcı ve muhafazakâr popülist politikacılar tarafından siyasi gündemi manipüle etme amacıyla stratejik ve seçmece bir biçimde kullanıldığı görülür. Bu ülkelerdeki toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların en önemli özelliklerinden biri, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının sadece kadın ve erkek arasındaki eşitliğe indirgenmiş bir kullanımının savunulmasıdır. LGBTQ+ların haklarına ve özellikle de trans bireylerin toplumsal yaşamdaki görünürlüğüne karşı olarak geliştirilen politikalar, bu bireyleri hedef alan bir ahlaki panik örgütler. Özellikle de kadınların güvenliği ve çocukların korunması bahanesiyle trans bireylere karşı nefret kampanyaları düzenlenir. Bu zeminde ortaya çıkan fakat bütün dünyada az çok etki sahibi olan, toplumsal cinsiyete eleştirel yaklaşan ancak özü itibarıyla trans dışlayıcılığına dayanan radikal feminist akımları da toplumsal cinsiyet karşıtı politikaları destekleyen hareketler içindeki aktörlerden sayabiliriz (Yetiş ve Bakırlıoğlu, 2023).

Türkiye'de nasıl?

Türkiye'yi de içinde değerlendirebileceğimiz Küresel Güney'de ise toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların genelde siyasi iktidar eliyle, devletin ideolojik ve zor aygıtları kullanılarak uygulandığını fakat buna karşın, Küresel Kuzey'dekine benzer tabandan örgütlü bir hareketliğinin güçlü olmadığını ileri sürebiliriz. Küresel olarak dolaşımda olan ailenin değerlerinin korunması söylemi Küresel Güney'de etki sahibi olsa bile, bu etkinin nedenleri; Batı ve Kuzey'in gelişmiş ve demokratik kabul edilen ülkelerinde toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları ve LGBTQ+ların görünürlüğü meselelerinde gerçekleşen kazanımlara ve görece iyileşmeye karşı doğrudan geliştirilmiş bir tepki olarak nitelendirilemez. Küresel Güney'deki toplumsal cinsiyet karşıtı politikaları, neoliberal ekonomik düzenin yarattığı kronik işsizlik sorunu, artan gelir eşitsizliği ve adaletsizliği, sosyal devletten güvenlikçi devlete geçişe paralel olarak artan yabancı düşmanlığı ile göçmen ve mülteci karşıtlığı üzerinden geliştirilen tepkilerle etkileşim içinde düşünmemiz çok daha anlamlı olacaktır. Bu sebeple Türkiye'deki toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların, küresel neoliberal ekonomi ve güvenlikçi devlet rejimiyle birlikte değerlendirilmesi gerekirken, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya dönük politikalara ve bu politikaların toplumda ürettiği sonuçlara yönelik ortaya çıkan karşı tepkiyi örgütleyebilecek hareketlere zemin hazırlayan toplumsal ve siyasal ortamın olduğundan tam olarak söz edilemez. Türkiye'de kadın ve LGBTQ+ hareketinin sivil toplum alanındaki artan görünürlüğüne ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik görece artan toplumsal desteğe rağmen, bu gelişmeler güçlü bir toplumsal karşı tepkiyi tetikleyecek nitelikte

değildir. Geçmişten günümüze gerçekleşen devlet politikalarındaki tedrici değişim ve gelişmelerle beraber toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakım siyaset içindeki yeri oldukça sınırlı ve sembolik düzeyde kalmıştır. Buna karşın, feminist ve LGBTQ+ hareketin, özellikle de son zamanlarda artış gösteren baskıcı ve otoriter siyasetin karşısında yükselen toplumsal muhalefet içinde rolünün ve gücünün artmakta olduğuna tanıklık ediyoruz. Bu sebeple de siyasi iktidar eliyle yürütülen toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların bu hareketleri hedef alması/göstermesi şaşırtıcı değildir.

Politikalar somut karar ve yaptırımlara dönüştüğünde...

Öte yandan, söz konusu politikaların toplumdaki farklı aktörler üzerinden doğrudan bir etkiye sahip olduğunu düşünmek sorunu en baştan yanlış tanımlamaya ve bu yanlış tanımlama üzerinden hatalı bir politikanın geliştirilmesine neden olur. Söz konusu politikalar, söylem düzeyinde tespit edilebildiği gibi çeşitli somut kararlar ve yaptırımlar biçiminde de kendisini göstermektedir. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesinden çekilmesi bunun en somut örneğidir. Fakat bu çekilme kararının geniş halk

kitleleri tarafından desteklendiğini varsaymamız büyük bir hata olur. Aynı şekilde, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sosyal politikaların stratejik planlarından çıkarılması yine toplumsal cinsiyet karşıtı politikalara paralel bir gelişmedir. Buna karşı toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve LGBTQ+ haklarına dönük çeşitli kısıtlamalar ve bu kısıtlamalara tepki gösteren toplumsal hareketlerin devletin zor gücüyle engellenmeye çalışılması ve hak savunucularının cezalandırılıp kriminalize edilmeleri yine toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların bir parçasıdır.

Aktörler nezdinde değerlendirildiğinde ise, toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin en somut örneği, iki yüzden fazla sivil toplum kuruluşunun bir araya gelerek oluşturduğu Büyük Aile Platformu tarafından düzenlenen eylemler olarak gösterilebilir. Bu platform sözde LGBT propagandası ve dayatmasına karşı tepkilerini duyurmak amacıyla çeşitli eylemler düzenlemektedirler (Ulaş, 2023). Bu platformun temel iddiası ise, toplumun cinsiyetsizleştirilmeye ve ailenin ortadan kaldırılmaya çalışıldığı yönündedir. Bu iddiaya göre, Batılı emperyalist güçler, toplumu cinsiyetsizleştirmek amacıyla kadın ve LGBTQ+ haklarını öne sürmekte, dayatmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, eski Doğu Bloku ülkelerine benzer kompl

teorilerinin dolaşıma sokulduğunu görmekteyiz. Sonuç olarak bu iddiaların kaynağının yerelden gelişen bir tepkiden ziyade, kısmen Batı Avrupa ve ağırlıklı olarak da eski Doğu Bloku ülkelerindeki toplumsal cinsiyet karşıtı politikalarından devşirildiği anlaşılıyor.

Küçük bir azınlığı mı temsil ediyorlar?

Bu eylemlere katılım sağlayanların ise, politik ve sosyolojik olarak homojen ve istikrarlı bir topluluk oluşturmadığını ve toplumun içinde ancak küçük bir azınlığı temsil ettiklerini görürüz. Çeşitli dini tarikatlar, cemaatler ile laik yaşam tarzlarıyla övünen fakat toplumsal cinsiyetin batının emperyalist amaçlarına hizmet eden bir ideoloji olduğunu ileri sürerek karşı çıkan, otoriter bir devlet ve yönetim arayışı içindeki bir azınlık grubuyla karşılaşıyoruz. Bu iki grup arasındaki kan uyuşmazlığı ise sadece laiklik meselesiyle sınırlı değildir; dini tarikat ve cemaatler, devletten özerk bir mikro iktidar odağı olarak iş görme taleplerini ailenin korunması ve toplumsal cinsiyet karşıtlığı üzerinden mobilize ederken, diğer grup otoriter ve kontrol sahibi bir devlet yapısının güçlenmesini ve özel hayata müdahale etmesini talep eder. Uzun vadede, bu çelişkili talepler bağdaşmaz görünürken, toplumsal cinsiyet karşıtlığı üzerinden yaratılan bu ortak zemini, döneme has koşullara göre ortaya çıkan fırsatçı işbirliği (Graff ve Korolczuk, 2021) olarak yorumlayabiliriz. Bu fırsatçı işbirliğine, boşandıktan sonra çocuklarından uzaklaştırıp, yabancılaştırıldıklarını iddia eden mağdur babalar ile yine boşanma sonrası ödemek zorunda oldukları nafakanın mağduriyet yarattığını savunan nafaka mağduru erkekler de dahil olurlar. İlk grup, çocukları ve eski eşleri üzerinde, geleneksel-ataerkil aile kurumu ve cinsiyetçi kalıpyargılar sayesinde ellerinde tuttıkları kontrol imtiyazını kaybettikleri için hayıflanmaktadır. İkinci grup ise, evlilikleri sürecinde ellerinde tuttıkları bu imtiyazın kadınların ve çocukların yaşamlarında yarattığı bedelleri ödemek konusunda isteksizliklerini dile getirirler. Geleneksel-

ataerkil aile ve cinsiyetçi kalıpyargılar, kadınların hem evlilik öncesi hem de evlilikleri sürecinde yapabilirlikleri üzerinde olumsuz etkilere, maddi ve manevi güçsüzleşmeye yol açar. Evlilik öncesi ve evlilik sürecinde eğitim ve çalışma yaşamından uzak bir yaşam sürmeleri bu etkileri pekiştirir. Nafaka ise bu etkileri bir ölçüde gidermeye yöneliktir. Bunun yanı sıra, kadınların evde başta çocuklar olmak üzere bakım ve duygusal emek verme sorumluluğunu üstlenmeleri ve eşlerinin kariyer başarılarındaki görünmez katkıları da nafakanın toplumsal cinsiyet eşitliği ve adaletinin sağlanmasındaki düzeltici rolüne işaret. Öte yandan nafaka mağduru olduklarını iddia eden erkeklerin, boşanma ile yaşamlarında gerçekleşen değişimin bir sonucu olarak, imtiyazlarıyla övünen mağrur erkekten, bu imtiyazların bedelini ödemek konusunda isteksiz mağdur erkeklere dönüştüklerini görürüz (Sallan Gül, 2019). Söz konusu mağduriyet söylemi, boşanma sonrasında şekillenen yaşamları için talep ettikleri yeni imtiyazlar olarak okunabilir. Fakat hem ideolojik ve stratejik yönüyle toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların hem de aktörler ve eylemleri nezdinde toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin erkeklikle ilişkisi, söz konusu mağdur babalar ile nafaka mağduru erkeklerin söylem ve eylemlerine sınırlandırılmayacak kadar karmaşık bir meseledir.

Ahlaki panik havası yaratılıyor

Toplumsal cinsiyet karşıtı politikalar erkekliği geleneksel düzenin bekçisi konumunda tarif edip yüceltirken, bu politikaların paralelinde gelişen toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler, çeşitli toplumsal, siyasal ve ekonomik sorunları gerçek bağlamlarından kopararak popülist söylemler üzerinden toplumda ahlaki panik havası yaratırlar. Yaratılan bu panik havası ise, erkeklerin mağdur edilen bir grup kimliğine dönüşmesine hizmet eder. Söz konusu grup kimliğinin en örgütlü halini Batı'da geçtiğimiz yirmi yıl içinde etkin hale gelen "istek dışı bekârlar" (incel) ve

Toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler dendiğinde tabandan gelişen bir tepki ve bu tepkiye yön veren çeşitli örgütlenme biçimlerini incelememiz gerekir.

erkekler için bir alan olarak “erküre” (manosphere) savunucuları üzerinden görürüz. Bu gruplarla bağlantılı, çoğunluğu genç olan erkeklerin tekil veya ortak biçimlerde çeşitli şiddet eylemlerine girişebildiklerine tanık oluruz (Kaiser, 2022). Türkiye’de ise söz konusu gruplar daha çok sosyal medya üzerinden varlık göstermekle birlikte (Eslen-Ziya, 2022), sosyal medya dışında gelişmiş güçlü bir eylem kapasitesinden yoksundurlar. Ayrıca Türkiye’de toplumsal cinsiyet karşıtı söylemi benimseyip yayan erkeklerin, güçlü bir ayrılıkçı erkek kimliği etrafında örgütlendikleri söylenemez. Fakat bu grupların, sosyal medya üzerinden örgütlenip Batı’dakine benzer stratejileri benimsemekte olduklarına şahit oluyoruz. Bu stratejinin temelinde ise güçlü bir kadın düşmanlığı yer almaktadır (Roose, Flood, Greig, Alfano ve Copland, 2022).

Toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler dendiğinde tabandan gelişen bir tepki ve bu tepkiye yön veren çeşitli örgütlenme biçimlerini incelememiz gerekir. Batı’da birçok ülkede, tabandan gelişen çeşitli tepkilerin, toplumsal cinsiyet karşıtlığı üzerinde kesiştiğini görürüz. Kürtaj karşıtları, beyaz üstünlüğünü savunan ırkçılar, yabancı düşmanları ile göçmen ve mülteci karşıtları, kadın ve LGBTQ+ların haklarının karşısında

örgütlenen diğer toplumsal akımlarla sürekli etkileşim halindedir. Sivil toplum alanında örgütlenip, anaakım siyasete yön vermek adına faaliyetler yürütürler ve kimi durumlarda bu çabaları başarıyla sonuçlanır. Donald Trump’ın Amerika Birleşik Devletleri başkanı seçilmesi ve başkanlığı sürecinde uyguladığı politikalar bunun en iyi örneğidir. Her ne kadar anaakım siyasete ve müesses nizamaya karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış olsalar da bu hareketlerin esas amaçlarının anaakım siyasetin gündemini belirlemek ve günün sonunda kendi marjinal iddialarını anaakımlaştırmak olduğu unutulmamalıdır. Bu iddiaların anaakımlaştırılmasında sosyal medya kadar geleneksel medyanın da önemli bir role sahip olduğunu belirtmek gerekir. Kimi zaman, bu iddiaları çürütmek ve itibarsızlaştırmak amacı içinde olan gruplar, istemeden de olsa, bu iddiaların gereğinden fazla görünür olmasına ve dolaşıma sokulmasına hizmet edebilirler (Mondon ve Winter, 2020). Bu iddialara mantık çerçevesinde yaklaşmak ve çürütmeye çalışmak çoğu zaman başarısızlıkla sonuçlanır. Bunun nedeni ise, söz konusu iddiaların mantıktan ziyade duygular üzerinden şekillenen çeşitli kimlik formlarının oluşmasına veya pekişmesine ve yine bu kimlik formlarının duygular üzerinden seferber

olmasına hizmet ediyor olmalarıdır (Illouz, 2023). O sebeple, bu duyguların kaynağına yönelmek ve çeşitli grupları seferber edebilecek böylesi bir güce nasıl ulaştıklarının incelenmesi çok daha doğru bir stratejidir.

Eşitlik anlayışından yoksun bir adalet anlayışı

Türkiye'ye dönersek, tarikatlar, cemaatler gibi çeşitli mikro iktidar odakları dışında, tabandan gelişmiş, örgütlü bir hareketin varlığından söz etmenin pek mümkün olmadığından bahsetmiştim. Buna rağmen, son zamanlarda artan göçmen ve mülteci karşıtlığı üzerinde yükselen aşırı milliyetçi siyasi oluşumların, toplumsal cinsiyet karşıtı politikalarla yer yer kesişmekte olduğu görülebilir. Türkiye'de sivil toplum alanında toplumsal cinsiyet karşıtlığı üzerinde siyaset yürüten örgütler bulunmakla birlikte, bu örgütlerin esas gücünün tabandan, halk kitlelerinden değil, siyasi iktidara yakınlıklarından geldiği söylenebilir. Üyeleri ve yöneticileri kadınlardan oluşan KADEM (Kadın ve Demokrasi Vakfı) bu örgütler arasında akla ilk gelenlerden (Ayhan, 2019). Toplumsal cinsiyet

eşitliğinin karşısında, cinsiyet adaleti kavramını savunan KADEM, eşitlik anlayışından yoksun bir adalet kavramı üzerinden siyasi iktidarın ürettiği toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların savunuculuğunu üstlenir. Türkiye'deki toplumsal cinsiyet karşıtı politikaların mahiyetini ve toplumsal bir hareket olarak eylem kapasitesini daha iyi kavramak adına, neoliberal sosyal politikalar, güvenlikçi devlet rejimi ve bunlara paralel olarak şekillenen eşitlik karşıtı cephe ile mikro iktidar odaklarının toplumsal yaşamdaki rolü çok daha ayrıntılı bir biçimde irdelenmelidir. Bunlarla beraber, erkekliğin toplumsal cinsiyet karşıtı politika ve hareketler içindeki yeri hem sembolik hem de erkek aktörler nezdinde incelenmelidir (Yetiş ve Kolluoğlu, 2022). ■

Kaynakça

Justice" or the Momentum of Anti-genderism in Turkey. *LSE Blog: Engenderings*. 10 Aralık 2023 tarihinde <https://blogs.lse.ac.uk/gender/2019/04/29/kadems-gender-justice-in-turkey/> adresinden erişildi.

Eslen-Ziya, H. (2022). Establishing networked misogyny as a counter movement: The analysis of the online anti-Istanbul convention presence. *Convergence*, 28(6), 1737-1753. doi:10.1177/13548565221089218/

Graff, A. ve Korolczuk, E. (2021). *Anti-gender politics in the populist moment*. Taylor and Francis. doi:10.4324/9781003133520

Illouz, E. (2023). *The emotional life of populism: How fear, disgust, resentment, and love undermine democracy*. Polity Press.

Kaiser, S. (2022). *Political masculinity: How incels, fundamentalists and authoritarians mobilise for patriarchy*. Polity Press.

Kuhar, R. ve Paternotte, D. (2018). *Anti-gender campaigns in Europe: Mobilizing against equality*. New York: Rowman & Littlefield.

Mondon, A. ve Winter, A. (2020). *Reactionary Democracy: How racism and the populist far right became mainstream*. Verso.

Roose, J. M., Flood, M., Greig, A., Alfano, M. ve Copland, S. (2022). *Masculinity and violent extremism*. Palgrave MacMillan.

Sallan Gül, S. (2019). Mağrur Erkeklikten Mağdur Erkekliğe. *Kazete Internet Gazetesi*. <https://www.kazete.com.tr/magrur-erkeklikten-magdur-erkekligine> adresinden erişildi.

Ulaş, F. (2023, 17 Eylül). "Büyük Aile Buluşması" sessiz yürüyüşle tamamlandı. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/buyuk-aile-bulusmasi-sessiz-yuruyusle-tamamlandi/2994147> adresinden erişildi.

Yetiş, E. Ö. ve Bakırloğlu, Y. (2023). Fatalistic normalisation, daunted managerialism and afflictive condemnation as forms of slow violence. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 630. doi:10.1057/s41599-023-02147-2

Yetiş, E. Ö. ve Kolluoğlu, P. (2022). *Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Çözümünde Erkekler*. Ankara: Nika.